

Tuonilmaisiiin ovat poistuneet seuraavat heimo-laisemme:

— Lokakuun 28. pñä kuoli Joensuussa Joensuun ortodoksisenseurakunnan esimies rovasti Aleksan-teri Ryttyläinen 57 v. ikäisenä. Hän oli syn-tyntyt Sortavalan mlk:ssa, käynyt Sortavalan pap-pisseminaarin ja vihitty papiksi v. 1927. Yli 30 vuoden ajan hän toimi Suomen ortodoksisen kirk-kokunnan eturiviin kuuluvana pappismiehenä, aluksi Karjalassa Korpiselän, sitten Suistamon seurakunnan esimiehenä ja sitten siirtolaisuud-essa, ensin Iisalmen ja v:sta 1952 lähtien Joen-suun seurakunnan esimiehenä. Rovasti Ryttyläi-nen oli kirkkokunnan piirissä suuresti ansioitunut henkilö, mm. kirkolliskokouksen ja kirkollishalli-tuksen jäsen. Siirtoväen aatteellisissa riennoissa hän oli mukana Suistamon pitäjäseuran johtokun-nassa ja pitkäaikaisena jäsenenä Karjalan Liiton hallituksessa. Hän oli tulisieluinen karjalainen ja kuului seuramme veljespiiriin.

— Nikolai Jekkonen kuoli 16. 10. 58 Helsin-gissä ja hänet haudattiin Joensuuhun. Hän oli kotoisin Salmista ja syntynyt 3. 12. 1888.

— Entinen kauppias Pekka Vornanen kuoli Kuopiossa 25. 10. 58. Hän oli syntynyt Karjalassa 22. 6. 1883.

— Anna Hokkinen o.s. Matsinen kuoli Tam-pereella 7. 10. 58. Hän oli syntynyt Suojärvellä 22. 12. 1872.

— Helena Ananjev o.s. Ivanov kuoli 1. 10. 58 Haminaassa. Hän oli syntynyt Salmista 8. 5. 1883.

— Herra Jussi Kirjanen kuoli tapaturmai-sesti Ruotsissa 15. 10. 1958. Hän oli syntynyt Veitsiluodossa 21. 12. 1941.

Vanhempiensa kanssa hän muutti Ruotsiin 1948, missä kävi autoteknillistä koulua. Suremaan jäivät vanhemmat, siskot ja muut omaiset.

HUOMASIMME, ETTÄ . . .

— Maist. Keijo Astala on osoittanut hyvin oivaltaneensa Karjalan heimon tuhatvuotisen his-torian pääongelmat ja -tapahtumat. Tutustuin mielenkiinnolla hänen »Muistojen Karjala»-lehdes-sä julkaistun kirjoituksensa ensimmäiseen osaan.

— SKS on julkaissut Lauri Kettusen eesti-läis-suomalaisen sanakirjan uutena laitoksena, sivuja 272, hinta sidottuna 1100 mk.

— Opettajatar Liisa Taulamo on käynyt Suomussalmen vienalaiskyllissä ja tavannut hei-momme tämän hetken parhaan runontaitajan, 80-vuotiaan Domna Huovisen. Vastailmestyneen »Vienan kansa muistelee»-kirjan mukaan Domnalla on kaihi molemmissa silmissä ja näkö heikkenee jatkuvasti.

— Valamon luostarin johtokunta on päättä-nyt, että luostarin yli 10.000 nidosta käsittävä kir-jasto luovutetaan Helsingin yliopistolle, joka ryh-tyy hoitamaan sitä Valamon luostarin kirjaston nimellä.

— Kuvanveistäjätar Nina Sailo kävi Ruot-sissa ja ikuisti Boråsissa runontaitajat Iro ja Mari Remsun. Helsingin Yliopiston Karjalan Kielen laitos haluaisi onnistuneet luomukset suojiinsa, mutta mistä varat?

— Suomenkielisiä ortod. jumalanpalveluksia Ruotsissa pidetään past. M. Juhkamin toi-mesta seuraavasti: sunnuntaina 14. 12. 58 klo 11.00 Tukholmassa (Jakobin kirkon vieressä, kappelissa, Västra Trädgårdsgatanin varrella), Jouluna 25. 12. 58 klo 10.00 Carolin seurak.talossa Borås:issa ja 26. 12. 58 klo 11.00 Göteborgissa Kristinen seurak.salissa.

— Unkarin tilastollisen päätoimiston julkaise-mien uusimpien tietojen mukaan on maan väkiluku tätä nykyä 9.868.000.

Vuoden 1956 Unkarin kansannousun toinen vuo-sipäivä sivuutettiin hiljaisesti. Venäläisiä soti-laita näkyi kaduilla vain harvoja. Vaikutti siltä kuin palveluksesta vapaana olevat olisivat saaneet määräyksen pysytellä kasarmeissaan tänä päivänä.

— Viipurilainen painin uranuurtaja, talousneu-vos Oskari Rikkilä sai Kansainvälisen Painiliit-ton kultaisen ansioristin.

— Maastamme poistuva Kiinan suurlähettiläs Tshen Hsin-jen kertoi 27. 10. 58, että Kale-vala käännetään kiinaksi lähitulevaisuudessa.

— Trikoo- ja sukkateollisuuden Yhdistys r.y:n varapuheenjohtajaksi valittiin teollisuusneuvos Jussi Mattinen.

— Kajaanin maalaiskunnan Heinisuolle ovat Suojärven siirtolaiset Pekka ja Alina Mönttinen raivanneet ja rakentaneet tilansa, jossa nyt on 8 ha peltoa. Tilalle tultaessa v. 1947 oli peltoa 3,5 ha ja loppu on raivattu itse tilaa rakennettaessa. Kymmenlapsisen perheen äiti on miehensä rinnalla osallistunut kaikkiin mahdollisiin tilan töihin ja valmista on tullut vaikka vaikeuksiakin on ollut.

— Pääkaupungin impilahtelaisten kirjoissa ole-vien jäsenten lukumäärä on viidettäsatua.

— Karjalaisista itkuvirttä osaa vielä heimosisar Anna Votkin Kiuruvedellä ja Nasti Vinni muistaa vanhoja karjalaisia perimätietoja.

— Oikaisu lehtemme edelliseen numeroon: luut-nanttiylennys ei tullut Kalevi vaan hänen veljensä diplins. Pentti Keynään osaksi. Lisäksi: hän on mennyt kihloihin heimosisaremme Raija Pottosen kanssa.

— Leo Levosen perheeseen on Vaasassa syn-tyntyt 26. 5. -58 poika — Hannu Sakari, joka heti alkuun painoi 4200 grammaa. Isä sanoikin, että Vaasan mainiot vehnäjauhot antavat kyllä painoa.

— Mikko Harrelan perheeseen on syntynyt tytär, joka on ilmetty raumatat, mutta »pakisee livviks».

— Tämän vuoden mieskohtaisen kyykkämestaruu-den voittanutta Georg Shemäkinä ovat eräät Helsingin lehdet nimittäneet rinnakkaisnimellä Shemeikka. Itse mestari lausui, että tämä — She-meikka — nimi on hänelle vallon outo. Hänen sukunsa on kotoisin Aunuksesta, Riipuskalan kar-jalaisesta pitäjistä ja sitä kutsuttiin karjalaisit-tain — Shämäkkä tai Shämäkkö.

— Ville Judin, hiljainen ja vaatimaton säh-kötyömies, pelätty salmilainen kyykäniskijä, on

kaikessa hiljaisuudessa valmistanut edustavan sarjan väri-filmikuvia, joita on jo esitelty monessa eri tilaisuudessa.

— Majuri Yrjö Tehola on määrätty Lahden sotilaspiirin päälliköksi.

— Kun aikanaan suojärveläinen Palagea Härkin kävi Helsingissä, löysi ja näki hän täällä monta kummaa. Kerran hän joutui Esplanadille ja seurasi tunnetun kesäravintolan Kappelin elämää. Kotiin tultua hän kertoi: »Stjoklasit oli seinät ja ylen vesselät oli eläjät». Seinät olivat lasista ja ravintolayleisö »mukavalla» tuulella. Hän kovasti ikävöi armasta kotia.

— Tohtori Eijo Vesanen on pystynyt rekisteröimään eräitä ydinräjäytyksiä. Tämä on vieraalaissyntyisen tiedemiehen huomattava saavutus, sillä tunnetusti määrärahat ovat vähäiset ja työvoimaa hyvin niukalti.

— José-Antonio Laisari on Jussi Mutanen. Sodan aikana kotiseudultaan saksalaisten joukkojen mukana kadonnut ja sittemmin Espanjaan joutunut nuorukainen on vihdoin päässyt selville siitä, kuka hän on. Onnellisen sattuman ja tutkimusten avulla on voitu täyttää tähänastiset aukkokohdat. José-Antonio eli Jussi on syntynyt Itä-Karjalassa Volosovin lähellä sijaitsevan Kupanzan pitäjän Kikkerin kylässä.

— Tallinnassa v. 1955 julkaistusta, herra Edvard Pällin laatimasta venäjänkielisestä vironkielen kieliopista käy ilmi, että vironkieltä puhutaan Viron ohella länsi-Siperiassa ja Abhassissa. Ja jos kieliopin kirjoittaja on katsonut olevan syytä mainita nämä kaukaiset seudut, voit tästä päätellä, että sinne kuljetettuja ihmisiä täytyy olla huomattavan suuri määrä.

— Itäkarjalaissyntyinen kauppias Juho Nykänen iskee kauppaa kaukaisessa Sevettijärven kolttakeskuksessa. Kesällä toimittaja T. A. Luukanen selosti tätä asutuskeskusta ja antoi vähemmän mairittelevan kuvan heimolaisestamme. Nykänen vastine on julkaistu Helsingin Sanomissa 17. 8. -58 ja se on naseva.

Ilmari Kianto: MIES ON LUOTU LIKKUVAKSI. Iki-Kianto muistelee matkojaan. 296 sivua + 18 liitekuvaa. Otava.

”Mies on luotu liikkuvaksi, akka pirtin vartijaksi”

on Ilmari Kianto aikanaan ajatellut ja vaeltanut toisenkin virstan pitkin Viena, Venäjää, Kaukasusta, Krimiä, Puolaa, Latviaa, joista on ennenkin syntynyt matkakirjaa ja muistelmaa: Vienen virroilta, Karjalan kankahilta, Moskovan maisteri, Kiannon rannoilta Kaspian poikki, Poika maailman kylillä. Jouluksi ilmestynyt MIES ON LUOTU LIKKUVAKSI sisältääkin palasia noista teoksista, mutta taitaa jokunen sivu olla uuttakin. Missään tapauksessa ei keinotekoisien lämmittämisen vaikutelmaa synny, ovathan Kiannon varhemmat matkakirjat monille

nykypolven lukijoille uuden veroisia, ennen lukematomia.

Ensimmäiset muistot ovat neljätoistavuotiaan pojan, joka kyyditsi suureksi riemukseen isäänsä ja äitiänsä pappilasta toiseen pitkin pohjoista Savo. Käydään siinä ukko Brofeldtinkin tykönä ja Kuopion tuomi-rovastin uhkeassa, nuoren lyseolaisen sedän Calamniuksen — »suvun oppineimman miehen» — hallitsemassa pappilassa hurmaavat mielen omenat ja metsän mesimarjat ja mansikat. »Minä, itäpohjan poika, jonka kotiseudulla ei kasvanut kuin karpaloita ja variksen marjoja, olin ensi kertaa aivan kuin trooppillisessa vyöhykkeessä.» Nyt viljellään omenia Suomussalmellakin, autoja omistavat heikkäläiset ties kuinka monta ja Suomen rautateillä on myös Ämmäsaaren asema — 1899 ajaa kolme Suomussalmen rovastin poikaa, yksi tytär ja yksi miniä Oulusta kotipappilaan polkupyörillä, jotka varmaan olivat ensimmäisiä niillä main, tuleva kirjailija itse »tulipunainen turistilakki päässään» — ja kahden ja puolen markan housut jalassaan seepranjuovikas paita vilkkuen läpi hienosta takista. Jumalankiitos, että sitä sentään saa niin hienoa tavaraa kohtuullisellakin hinnalla.» Kirjoittaja avaa ilmeikkäitä näkymiä esim. kestikievareihin eikä historiallista arvoa vähentäne yhtään se, että juuri kotijärven rannalla vastaanottajien jo huutaessa ja heiluttaessa Ilmari ajaa nurin ja kierii syläkaupalla yhtenä keränä pyöränsä kanssa.

Kianto on sitä polvea, joka ehti ennen rajain sulkeutumista ja yhteisen hallitsijan aikaan liikkua moneen kertaan Venäjällä eikä Vienen matkoille ollut muita esteitä kuin teitten puute, mutta talvisaikaan ei sekään hevosta eikä vallankaan poroa estä ja vene menee keveästi kesällä. Monet kylät Kianto löytää jokseenkin koskemattomina: ei ollut silloin paljon uutta aikaa vielä Suomussalmen Kuivajärvelläkään, omalaatuisessa karjalaisessa ja kreikkalaiskatolisessa yhdyskunnassa, mikä vieläkin tiemmä on säilyttänyt vanhaa henkeään jonkin verran (Se on rajan tällä puolen). Niska-järvellä miehet olivat Suomessa kaupanteossa, joku-ukonkurilas ajeli jauhoja noutamassa, naiset pysyen oman kylän piirissä hoitivat lehmät ja lapset. Postia ei tule »muuta kuin joskus joku postikortti, jonka saa noutaa Kuivajärveltä, jos on sattunut sen tulosta kuulemaan. Paro tavailee Akliaan kirjeet, mies maailmalta ei voi vakuuttaa uskollisuutta ilman siskonsa sensuroimista.» Kirjailija käsittää korpikylien puutteet — sairasta oli vielä 1936 kannettava peninkulma tien varteen — mutta luonnon puhtaus ja vapaus lumoavat hänet ja vanhojen laulajain viisaus — hän tapasi näitä — pakottaa miettelijäseen hiljaisuuteen. Parempi on Kiannon mielestä, ettei nykyaika ole ehtinyt joka paikkaan Kainuussa ja Karjalassa: »Tuolla, neljänneksen päässä Varpulan kievarista, pauhasi matkailijaliikenteelle vielä tuiki tuntematon vesiputous, harvinainen Hepoköngäs. Pauhatkoon, ajattelee asian-tuntija, piilköön vielä tuhat vuotta aarnion peitossa: ei kelpaa nykykansa kuitenkaan synnyinmaansa hiisien jumalaisia ylistyksiä tajuamaan, tukkipojan kirus kun vain kauniilla kaltailla kaikaa.» Kiannon maise-makuvia Kainuusta ja Karjalasta on kiitetty suuresti jo niiden ilmestyessä, mutta lisäksi ei pahaa tee: nyttemmin ovat monet noista asioista tykkänään muuttuneet, paikat ja olot mullistuneet, ihmiset kuolleet